

Tisdagen den 24 januari

Kl. 13.00

§ 1 Justerades protokollet för den 13 innevarande månad.

§ 2 Om åtgärder för att förbättra kapitalförsörjningen för lantbruket

Ekonomiministern GÖSTA BOHMAN erhöll ordet för att besvara *Birger Olssons* (c) den 8 december anmälda interpellation, 1977/78:95, och anförde:

Herr talman! Birger Olsson har frågat mig vilka åtgärder jag vill vidta för att förbättra kapitalförsörjningen för lantbruket, särskilt i Gävleborgs län.

I interpellationen behandlas i huvudsak endast de kapitalförsörjningsproblem som lantbrukare i Gävleborgs län brottas med. För att besvara interpellationen krävs det dock att problemen ses i ett större sammanhang. Jordbruksnäringens kapitalbehov måste vägas mot de krav som ställs på kapitalmarknaden på andra håll i landet och från andra samhällssektorer.

Jag utgår ifrån att interpellationen avser behovet av långfristigt kapital. Det finns skäl att inledningsvis påminna om det läge som sedan lång tid har rått på den svenska kapitalmarknaden. Trots att den dominerande långgivaren, AP-fonden, har haft en ökande kapacitet, har kapitalmarknaden inte förmått tillfredsställa den efterfrågan på kapital som finns inom olika sektorer av samhället. Exempelvis har bostadsobligationer, prioriterade in-teckningslån för bostadshus och hypoteksbanksobligationer inte kunnat placeras i tillräcklig omfattning utan press på kreditinstituten i form av likviditetskvoter och överenskommelser med placerarna. Fr. o. m. i år kan situationen på kapitalmarknaden ytterligare försämrats genom att AP-fondens placeringskapacitet minskar eller stagnerar. Vill man under dessa omständigheter öka tillförseln av långfristigt kapital för någon låntagargrupp, tvingas man begränsa utrymmet för andra.

Inom kreditmarknaden finns som bekant en prioriterad sektor för staten och bostadsbyggandet. Den statliga långfristiga upplåningen sammanhänger med den budget- och penningpolitik som förs i syfte att nå de övergripande målen för den ekonomiska politiken oberoende av önskemål om lättnader från vissa låntagargrupper. Ett växande statligt budgetunderskott gör det önskvärt att staten tar i anspråk en större andel av obligationsmarknaden. Man måste också räkna med ett ökat placeringsbehov i fråga om bostadsobligationer som följd av strävandena att öka bostadsbyggandet och energisparandet i bostäder. I dagens situation är det vidare nödvändigt – som jag har understrukt i finansplanen – att underlätta finansieringen av industrins investeringar.

Om åtgärder för att förbättra kapitalförsörjningen för lantbruket

Tisdagen den
24 januari 1978

*Om åtgärder för
att förbättra kapi-
talförsörjningen
för lanthuset*

I fråga om jordbrukets kapitalförsörjning är det knappast riktigt att göra gällande att den starkt försämrats. Hypoteksbanken har ökat sin utgivning av obligationer från 200 milj. kr. år 1973 till 600 milj. kr. år 1976 och 675 milj. kr. år 1977. Jag är emellertid medveten om att jordbruksnäringens behov av krediter har ökat starkt med följd att väntetiderna för lån har blivit längre.

Min allmänna bedömning – som ligger i linje med vad jag har anfört i finansplanen – är att det inte finns utrymme för någon nämnvärd ökning av hypoteksbankens utlåningskapacitet. Det är emellertid i första hand riksbanken som har att ta ställning till sådana frågor. Jag har inhämtat att riksbanken har meddelat hypoteksbanken att något ökat utrymme för försäljning av obligationer på kapitalmarknaden under år 1978 f. n. inte kan påräknas.

Fördelningen av hypoteksbankens medel mellan de olika landshypoteks-föreningarna ankommer helt på banken och föreningarna. Jag förutsätter att vid fördelningen hänsyn tas till ändringar i behovet i olika regioner och att därvid beaktas de särskilda motiv som kan göras gällande, exempelvis i Gävleborgs län.

Lån från landshypoteks-föreningarna är dock bara en av finansieringskäl-lorna för jordbruket. Bankerna och särskilt föreningsbankerna lämnar jordbrukskrediter till betydande belopp. Sålunda uppgick föreningsbankernas utlåning under vart och ett av de tre senaste åren till ca en miljard kronor utöver bostadsbyggnadskrediter. Ökningstakten i föreningsbankernas inlå-ning, och därmed utlåningskapaciteten, har länge varit hög, och det finns ingen anledning anta att detta förhållande kommer att ändras.

Regeringen har i sin proposition om nya riktlinjer för jordbrukspolitiken betonat att tillgången på långfristigt kapital är av avgörande betydelse för bl. a. jordbrukets möjligheter att hålla en hög rationaliseringstakt. Kapital-marknadsutredningen, som avser att inom kort lämna sitt slutbetänkande, kan väntas behandla olika problem på kapitalmarknaden som hänger samman med att förse olika sektorer i samhället med långfristigt kapital. I avvaktan på detta betänkande och remissbehandlingen därav samt med hänvisning till de allmänna ekonomiska överväganden som jag har redovisat är jag inte beredd att nu vidta några konkreta åtgärder. Regeringen kommer emellertid självfallet att inom ramen för tillgängligt utrymme beakta jordbrukets kreditbehov vid bedömningen av olika samhällssektorer till-gång till kapitalmarknaden.

GUNNAR BJÖRK i Gävle (c):

Herr talman! Jag ber att få tacka ekonomiministern för svaret på den fråga som Birger Olsson har framställt. Jag tycker att det var ovanligt uttöm-mande.

Man bör nog ändå ha mycket stor förståelse för att den rådande situationen från jordbrukets synpunkt framstår som mycket bekymmersam och för att jordbrukarna inte alls är nöjda med läget på kreditområdet, speciellt med tanke på svårigheterna att få långsiktiga krediter. Väntetiderna, som också

ekonomiministern tog upp, är klart för långa och från jordbrukets synpunkt mycket otillfredsställande. Jag är t. ex. övertygad om att en bättre kreditförsörjning på lantbrukets område skulle kunna vara ett värdefullt bidrag till sysselsättningen ute i landet, speciellt utanför de stora tätorterna. Detta gäller främst inom byggnadssektorn. Med tanke på det stora behovet av om- och tillbyggnad på jordbruksfastigheter skulle större fart på denna del av kapitalmarknaden också kunna få en hel del regionalpolitiska effekter.

Jag delar ekonomiministerns uppfattning att fördelningen av de tillgängliga resurserna skall skötas av Hypoteksbanken. Med tanke på den starka satsning på SR-verksamheten som skett i Norrlandslänen och i Dalarna framstår det dock för en lekman som självklart att fördelningsmetoderna är något föråldrade. Gävleborgs län är särskilt utsatt, eftersom man också där haft en stark satsning på SR-verksamheten.

Positivt i detta sammanhang är det numera allt bättre samarbete som råder mellan hypoteksrörelsen och delar av bankerna. Man får därigenom smidigare avlyft än tidigare, så snart hypoteksinstitutet får sina pengar. Men som framgår av statistiken skiftar bankernas intresse för att bevilja garantilån till jordbruket, eftersom långsiktiga lån med låga räntor inte är särskilt fördelaktiga för bankerna. Jag kan inte underlåta att reagera mot det alltför ljumma intresse som vissa banker visar för sådana garantilån, tydligen bara därför att de inte är tillräckligt lönande. Ekonomiministern säger nu att kapitalmarknadsutredningen arbetar med denna fråga, och det är min förhoppning att man skall ta ett ordentligt tag i de problem som interpellanten har aktualiserat.

Slutligen säger ekonomiministern: "Regeringen kommer emellertid självfallet att inom ramen för tillgängligt utrymme beakta jordbrukets kreditbehov vid bedömningen av olika samhällssektorer tillgång till kapitalmarknaden." Om vi även i fortsättningen skall ha så långa väntetider som nu, förutsätter jag att regeringen är beredd att sätta in extra åtgärder just på jordbruksområdet.

Ekonomiministern GÖSTA BOHMAN:

Herr talman! Jag har inte mycket att tillägga. Det skulle kanske i och för sig ha varit intressant att lämna några uppgifter om hur långivningen fördelas på olika sektorer i samhället, men jag skall inte göra det. Jag skall bara säga en sak till tröst för Gunnar Björk i Gävle och interpellanten.

Jag sade i interpellationssvaret att riksbanken har meddelat Hypoteksbanken att något ökat utrymme för försäljning av obligationer på kapitalmarknaden under år 1978 f. n. inte kan påräknas. Jag vill där göra det tillägget att det såvitt jag vet just nu pågår vissa överväganden inom riksbanken som – om jag skall uttrycka mig försiktigt – torde kunna leda till en något mera positiv inställning i detta hänseende.

Överläggningen var härmed slutad.

*Om åtgärder för
att förbättra kapi-
talförsörjningen
för lantbruket*

Tisdagen den
24 januari 1978

Om ökat studiestöd

Utbildningsministern JAN-ERIK WIKSTRÖM erhöll ordet för att besvara *Inga Lantz* (vpk) den 13 januari anmälda fråga, 1977/78:253, och anförde:

Herr talman! Inga Lantz har frågat mig om jag är beredd att medverka till att ungdomar mellan 18 och 20 år som fortsätter sina studier i gymnasieskola eller på folkhögskola får ett bättre ekonomiskt stöd av samhället.

Studerande mellan 18 och 20 år tillhör studiehjälpssystemet och kan således erhålla studiebidrag, inackorderingstillägg, resetillägg samt inkomstprövat och behovsprövat tillägg. I vissa fall kan också återbetalningspliktiga studiemedel utgå.

Studiehjälpssystemet förutsätter att ungdomarna fortfarande utgör en del av föräldrakonomin. Många ungdomar mellan 18 och 20 år flyttar emellertid numera hemifrån och har då svårt att klara sin ekonomi.

Studiestödsutredningen, som i juni 1977 överlämnat sitt betänkande Studiestöd – alternativa utvecklingslinjer (SOU 1977:31), har uppmärksammat problemen för äldre ungdomar i bl. a. gymnasieskolan. Utredningen föreslår också provisoriska åtgärder för denna grupp. Studiestödsutredningens förslag innebär att den som fyllt 18 år och bedriver gymnasiala studier skall få rätt att utnyttja de återbetalningspliktiga studiemedlen i studiemedelssystemet i den utsträckning som behövs för att dessa tillsammans med studiebidraget och tilläggen skall ge ett studiestöd som i stort sett motsvarar det högsta beloppet inom studiemedelssystemet.

I årets budgetproposition (prop. 1977/78:100 bil. 12) tar jag upp utredningens förslag men anför att jag vill avvakta remissbehandlingen av förslaget innan jag är beredd att ta ställning. Remisstiden för studiestödsutredningens betänkande har nu gått ut, och jag har för avsikt att senare föreslå regeringen att, mot bakgrund av de ställningstaganden som kan bli följden av utredningens förslag och remissinstansernas synpunkter, i tilläggsdirektiv ge utredningen fortsatt uppdrag att framlägga konkreta förslag till förändringar av det studiesociala stödet. Jag anser det angeläget att i detta sammanhang ånyo speciellt uppmärksamma 18–19-åringarna.

INGA LANTZ (vpk):

Herr talman! Först skall jag be att få tacka för svaret.

Varje år skulle 4 000 ungdomar mellan 18 och 20 år gå på gymnasium eller folkhögskola om de fick ekonomisk hjälp av samhället. Det har studiestödsutredningen räknat ut. Det skulle kosta 56 milj.kr. att ge dessa ungdomar denna hjälp. Reglerna för att få ekonomisk hjälp är sådana att de här ungdomarna faller utanför systemet. De kan få ett studiebidrag och ett inackorderingstillägg, men detta är så litet att det inte går att leva på.

Centrala studiestödsnämnden i Sundsvall har begärt hos studiestödsutredningen att dessa orättvisa regler skall försvinna. Man hade också hoppats att frågan skulle lösas och att regeringen i budgetpropositionen skulle anslå medel till ungdomarna. Men i propositionen föreslås inga medel anslagna.

Konsekvenserna av regeringens handlande blir att en mängd ungdomar

inte har råd att fortsätta studera för så vitt de inte kan leva på sina föräldrar. Vi vet att många ungdomar i denna ålder flyttar hemifrån, och då är det också, menar jag, helt självklart att de skall ha tillgång till den ekonomiska hjälp som behövs för att fullfölja studierna.

Studiemedel utgår för studier vid universitet och högskolor. Det får man alltså om man som 18-åring lämnar gymnasiet och går vidare till högre utbildning, men inte om man är en elev mellan 18 och 20 år som går på gymnasiet – då utgår inte studiemedel.

På utbildningsdepartementet säger man så här i en artikel jag läste för något tag sedan: Ungdomar mellan 18 och 20 som flyttar hemifrån passar inte in i systemet.

Att se till att dessa ungdomar får ekonomisk hjälp anser man sig på utbildningsdepartementet inte ha råd med och säger vidare: De får fortsätta att klara sig bäst de själva kan.

Det tycker jag är ett ganska cyniskt uttalande.

När det nuvarande studiemedelssystemet infördes sade man att målet skulle vara att bryta den sociala snedrekryteringen. Nu vet vi att det inte blivit så. Man har inte uppnått de förändringar man trodde. Och med regeringens snålhet förbättrar man inte heller förhållandena – tvärtom.

Vpk menar att rätten att studera skall vara allmän och att den inte skall vara beroende av om man har ekonomiska möjligheter eller inte. Därför har vi sedan länge kämpat för att de ekonomiska spärrarna för att få studera skall avskaffas. Vi har också krävt att det studiesociala stödet skall göras om så att det blir ett enhetligt system från 16 års ålder samt också att studielön skall utgå från denna ålder. Det är den enda väg man kan gå om man vill bryta snedrekryteringen inom utbildningen.

Det svar som jag fått tycker jag trots allt har en positiv grundton. Men det brådskar med att lösa det här problemet. Centrala studiestödsnämnden har också sagt detta och hoppats på att man skulle göra någonting i årets budgetproposition.

Det finns redan ett förslag. Vad jag förstått borde det finnas möjligheter att låta det förslaget gälla från den 1 juli i år. Jag skulle vilja fråga utbildningsministern om han kan tänka sig att tillmötesgå den här förhoppningen och låta ungdomarna från den 1 juli få detta välbehövliga ekonomiska stöd.

Utbildningsministern JAN-ERIK WIKSTRÖM:

Herr talman! Inga Lantz vet att regeringen har lagt sitt förslag i budgetpropositionen, och vi har inte funnit det möjligt att anvisa så många miljoner som det här förslaget skulle kräva. Men jag är den förste att erkänna att detta är en angelägen reform, och av mitt svar framgick att vi delar Inga Lantz uppfattning att 18–20-åringarna är en kategori som har kommit i kläm mellan de olika delarna i studiestödssystemet. Jag hoppas att vi ett kommande år skall kunna rätta till detta. Men, som sagt, till den 1 juli har vi inte funnit utrymme, som framgår av budgetpropositionen.

Tisdagen den
24 januari 1978

*Om utbyggnad av
Kvarnsvedens
Pappersbruk*

INGA LANTZ (vpk):

Herr talman! Frågan är inte ny i riksdagen, den har varit uppe till behandling både 1976 och 1977 i socialförsäkringsutskottet, och man tryckte då mycket hårt på att frågan skulle lösas. Det är väl därför som förhoppningarna också har spänts när det gäller regeringens handlande. Man trodde att den skulle kunna lösas. Det sägs i betänkandet 1976/77:18:

”Det främsta syftet med 1964 års reform på det studiesociala området var att ge alla ungdomar ekonomiska möjligheter att fortsätta sina studier efter grundskolan. Detta syfte har ännu inte i den utsträckning som förutsatts tillgodosetts. Det är mot bakgrunden härav som dåvarande departementschefen i direktiv till studiestödsutredningen mycket starkt betonat angelägenheten av att det fortsatta ungdomsstudiestödet leder till en jämnare rekrytering till högre studier. Utredningen skall särskilt analysera situationen för myndiga ungdomar som tillhör studiehjälpsystemet.”

Utskottet säger vidare att ”en förstärkning av ungdomsstudiestödet tillhör studiestödsutredningens angelägnaste uppgifter”, och utskottet ”vill erinra om att riksdagen vid fjolårets riksmöte – – – förutsatte att frågan om stödet till ungdomar mellan 18 och 20 år i gymnasieskolan skulle få en snar lösning”.

Man har alltså väntat från 1975/76 och nu från 1976/77 och ännu har ingenting hänt i den här frågan. Ungdomarna fortsätter att vara utan det ekonomiska stöd de behöver, och detta fortsätter också att förstärka den sociala snedrekryteringen. Det är märkligt att man inte har uppmärksammat den här frågan mer från regeringens sida.

Utbildningsministern JAN-ERIK WIKSTRÖM:

Herr talman! Förvisso har frågan uppmärksamats, men vi har inte haft resurser.

INGA LANTZ (vpk):

Herr talman! Vi skall inte gå in på ekonomisk politik, men det är klart att det finns pengar till en sådan här reform om man bara vill genomföra den. Det finns en mängd olika områden i samhällsekonomin som man kan prioritera för att genomföra de här åtgärderna både för 18–20-åringarna som går på gymnasiet och för dem som behöver studielön, om man bara har den politiska viljan.

Överläggningen var härmed slutad.

§ 4 Om utbyggnad av Kvarnsvedens Pappersbruk

Bostadsministern ELVY OLSSON erhöll ordet för att besvara *Gudrun Sundströms* (s) den 12 januari anmälda fråga, 1977/78:246, och anförde:

Herr talman! Gudrun Sundström har frågat mig när regeringen tänker lämna besked till Kvarnsvedens Pappersbruk om en utbyggnad så att

företaget kan utöka sin verksamhet att tillvarata returpapper.

Den aktuella utbyggnaden prövas av regeringen enligt 136 a § byggnadslagen. För några månader sedan gjordes en allsidig bedömning av föreliggande ansökningar om utbyggnader baserade på returpapper. Man fann inte skäl att då tillåta utbyggnaden av Kvarnsvedens Pappersbruk. Företaget har nu under hand upplyst att man överväger att till viss del ändra utbyggnadsplanerna bl. a. vad gäller att utnyttja returpapper. Regeringen avvaktar besked från företaget i denna fråga.

GUDRUN SUNDSTRÖM (s):

Herr talman! Jag vill tacka statsrådet för svaret på min fråga, även om jag tycker att det hade kunnat vara mera positivt för oss som bor i Borlänge.

Egentligen är det tre motiv till att jag har velat ställa denna fråga. Det första är att Kvarnsvedens Pappersbruk faktiskt var det första pappersbruk i Sverige som iordningställde en anläggning för att tillvarata returpapper. Man gjorde det med tanke på att man skulle kunna bygga ut denna verksamhet. Erfarenheterna av verksamheten är mycket goda f. n., och man har kommit fram till en metod som skulle passa mycket bra vid en utbyggnad. Kommer inte denna utbyggnad till stånd, så tycker jag att man liksom har spolerat kostnaderna för och erfarenheterna av anläggningen.

Det andra motivet är att anläggningen ligger i linje med det beslut vi har tagit om det kommunala renhållningsmonopolet och skyldigheten att separera pappersavfall från annat avfall. Redan nu använder Kvarnsvedens Pappersbruk 30 000 ton returpapper i sin tillverkning, och man skulle kunna öka användningen till 115 000 ton om man fick möjlighet att bygga ut.

Det är nu redan klarlagt att det inte finns något miljöhinder när det gäller att bygga ut. Råvaruuttaget i skogen skulle skonas, om man fick fortsätta med denna verksamhet och utöka den. Det finns en mycket förmånlig energiförbrukningsplan, som är fogad till ansökningen. Den ökade transporten skulle ske på järnväg, och det tycker jag är mycket positivt.

Det tredje skälet är att det råder stor oro bland de anställda inom pappersbruket därför att regeringen inte har lämnat något besked om utbyggnaden. Redan i augusti 1977 skrev de olika fackförbunden och berättade för regeringen om sin oro för vad som skulle hända om inte utbyggnaden kommer till stånd. Från företaget har man sagt att man är tvungen att dra in 400 arbetstillfällen i början av 1980-talet. Men skulle denna utbyggnad kunna komma till stånd, så skulle man kunna tänka sig att bara 200 fick avskedas.

Jag vet inte hur väl statsrådet är insatt i Borlänges arbetsmarknadsförhållanden. Men situationen är sådan att alla vi som bor där är mycket oroadе när det gäller hur framtiden skall kunna mötas av människorna i Borlänge.

Bostadsministern ELVY OLSSON:

Herr talman! Jag kan försäkra Gudrun Sundström att vi inte skulle önska någonting högre än att vi inte hade sett några hinder för att ge detta tillstånd. Men det är att märka att det inte heller är fråga om något avslag, utan

Tisdagen den
24 januari 1978

*Om tillämpningen
av bestämmelserna
för stöd till ener-
gibesparande åtgärder*

förhandlingar och utbyte av tankar pågår. Det är vår förhoppning att det skall kunna bli ett positivt besked.

När vi hade dessa allvarliga diskussioner och gav ett par tillstånd, kom vi fram till att vi inte hade mer råvara att bygga upp denna verksamhet på än som motsvarade de tillstånd vi gav. Men jag vill också säga att i samband med dessa tillstånd skrev jordbruksministern till samtliga kommuner om detta att man på allvar borde gå in för att separera och ta vara på papperet för att vi på det sättet också skulle få mera råvara och kunna bygga ut de industrier det här gäller.

Det är klart att Gudrun Sundström känner ortens arbetsmarknadsförhållanden bättre än jag. Men jag vill ändå säga att jag tror att vi inom regeringen känner dem tillräckligt väl för att veta att det är mycket angeläget för orten att få denna utbyggnad.

GUDRUN SUNDSTRÖM (s):

Herr talman! Jag tycker att jag kan tolka statsrådets senaste inlägg som litet mera positivt för oss.

Det är en fråga till som jag gärna skulle vilja ställa – om det finns några brister i den information som företaget har lämnat in till regeringen, så att man inte kan ge besked snart på den här punkten. Det är f. n. en orolig situation på arbetsmarknaden i Borlänge.

Bostadsministern ELVY OLSSON:

Herr talman! Jag kan bara säga det som väl också framgår av mitt svar på huvudfrågan att företaget nu överväger att ändra utbyggnadsplanerna. Det är just de beskeden från företaget som vi i nuvarande läge främst avvaktar.

GUDRUN SUNDSTRÖM (s):

Herr talman! Jag ber att få tacka för det svaret. Jag hoppas att regeringen tar hänsyn både till den arbetsmarknadspolitiska situation som råder och till det förhållandet att den metod som prövats vid Kvarnsvedens Pappersbruk visat sig vara mycket positiv.

Överläggningen var härmed slutad.

§ 5 Om tillämpningen av bestämmelserna för stöd till energibesparande åtgärder

Bostadsministern ELVY OLSSON erhöll ordet för att besvara *Karl Erik Olssons* (c) den 8 december anmälda interpellation, 1977/78:97, och anförde:

Herr talman! Karl Erik Olsson har frågat mig om jag är beredd att vidta åtgärder för att skapa ytterligare klarhet i tillämpningen av bestämmelserna för stöd till energibesparande åtgärder och därvid tillse att de som har en äldre typ av spåneldningsanläggning och nu vill byta ut den mot en effektivare och

bättre anläggning inte missgynnas.

Det är mycket angeläget att minska vårt beroende av importerade bränslen för bl. a. uppvärmningsändamål. Det kan ske på flera sätt. Ett är att göra husen energisnålare och värmeanläggningarna effektivare, dvs. mera bränslesnåla. Ett annat sätt är att elda med inhemska bränslen.

Många fastighetsägare eldar redan med inhemska bränslen. Det gäller framför allt de fastighetsägare som har tillgång till sådant avfall från skogs- och sågverkshanteringen som inte kan användas i den skogsindustriella produktionen. De bidrar därvid till att hålla det totala behovet av importerade bränslen nere. Det är självfallet viktigt att de anläggningar för eldning som dessa använder är effektiva. Det är emellertid också viktigt med hänsyn till behovet av att minska vårt beroende av importerade bränslen att alla fastighetsägare, som kan, går över till att använda inhemska bränslen i någon form.

Avsikten med stödet till energibesparande åtgärder är att stimulera till sådana åtgärder som syftar till bättre hushållning med energi i byggnader eller till användning av annat bränsle än olja vid uppvärmning. Närmare bestämmelser finns i förordningen (1977:332) om statligt stöd till energibesparande åtgärder i bostadshus m. m. samt i bostadsstyrelsens anvisningar till förordningen.

Energisparstödet är i sina huvuddrag inriktat på förbättringar av värme- och ventilationssystem samt på förbättring av värmeisolering i väggar, fönster och bjälklag. Till stödberättigade förbättringar av värmesystem hör bl. å. anordning för fliseldning. Stöd utgår därvid för dels stokeranordning med termostatstyrd automatik, dels förugn. Av allmänna principer följer att stöd dock inte utgår för sådana åtgärder om de är att anse som underhåll.

Byte av stokeranordning eller förugn bedöms vanligtvis som underhåll. Detta gäller även vid byte till en anordning som innebär en förbättrad teknik så länge grundfunktionen är väsentligen densamma. Däremot medges stöd för sådana byten där den befintliga anläggningen tekniskt sett har en uppenbart primitiv karaktär och utbytet medför en driftsäkrare anläggning med högre verkningsgrad. Framför allt de sågspånsugnar som installerades på 1950-talet torde numera i många fall betraktas som tekniskt sett så primitiva att nämnda förutsättningar för stöd till byte bedöms föreligga. Den avgörande skillnaden mellan ett modernt och ett äldre system för fliseldning torde annars ligga i driftsäkerheten. Vinsterna i form av lägre bränsleåtgång vid ett byte är däremot relativt små och torde knappast ensamma kunna motivera bytet.

Mot bakgrund av vad jag nu har anfört anser jag att det inte finns anledning att överväga någon ändring i fråga om energisparstödet till fliseldning. Däremot kan det finnas skäl att på denna punkt förtydliga gällande regler. Det är en uppgift som ligger på bostadsstyrelsen. Enligt vad jag har erfarit kommer styrelsen att göra erforderliga förtydliganden.

Nr 65

Tisdagen den
24 januari 1978

---

*Om tillämpningen
av bestämmelserna
för stöd till ener-
gibesparande åtgärder*

Tisdagen den
24 januari 1978

*Om tillämpningen
av bestämmelserna
för stöd till ener-
gibesparande åtgärder*

KARL ERIK OLSSON (c):

Herr talman! Jag ber att få tacka bostadsministern för svaret på min interpellation. Jag bedömer svaret som positivt, men jag har några följdfrågor som jag gärna vill ställa.

Under 1950-talet och även in på 1960-talet var det relativa oljepriset väsentligt högre än i början av 1970-talet och troligen också högre än i dag. Då installerades på många håll framför allt i jordbruket s. k. sågspånsugnar och även anordningar för fliseldning. På det sättet kunde man tillgodogöra sig energivärdet i avfallsprodukter från skogsbruket, som annars skulle gå förlorade. Men i allmänhet var det vid den tiden ändå bristfälliga tekniska lösningar. När sedan oljepriset sjönk relativt sett föranledde detta de flesta som hade de här anläggningarna att gå över till oljeeldning eller kanske till elvärme.

Nu är oljan åter något dyrare och samhället ger, som vi vet, stöd till energibesparande åtgärder. Därför har det blivit ett nytt intresse för att sätta i gång eldning av det här slaget – framför allt eldning med flis. Det har också gjort att den tekniska utvecklingen skjutit fart, och det finns i dag på marknaden anläggningar som motsvarar högt ställda krav på säkerhet, bekvämlighet och bränsleekonomi. Det är naturligtvis svårt att jämföra de anläggningarna med dem som fanns på 1950-talet.

Även om det stora flertalet människor under det senaste årtiondet har övergått från spån- eller fliseldning till olja finns det ändå en del som har behållit sina gamla anläggningar. Anledningen till min interpellation är egentligen ett praktiskt fall, där en jordbrukare hade kvar sin spåneldning och ville byta ut den men förvägrades stöd av länsbostadsnämnden. Det är litet tråkigt om myndigheterna förvägrar den här gruppen av människor stöd – av den anledningen att dessa ju faktiskt under en längre tid och mer konsekvent har inriktat sig på att utnyttja det inhemska bränslet än de som under en mellanperiod har använt olja.

I huvudsak bedömer jag bostadsministerns svar som positivt, men det finns en del frågetecken inbyggda i svaret. Stödet går inte till sådana åtgärder som är att anse som underhåll. Därav följer alltså att byte av anläggning till ny anläggning av samma karaktär skall betraktas som underhåll. Om grundfunktionen är väsentligen densamma är det alltså byte. Då vill jag fråga: Vad är egentligen samma grundfunktion? Jag förutsätter här, att anläggning för konventionell vedeldning med hel ved resp. anläggning för fliseldning inte kan betraktas som om de har väsentligen samma grundfunktion, och att byte i sådant fall inte är underhåll. En gammal förugn av 1950-talstyp och en termostatstyrd stokeranläggning kan väl inte heller anses ha väsentligen samma grundfunktion.

Av fortsättningen i svaret tycker jag mig uttyda detta, men sedan kommer det en mening där bostadsministern säger: "Framför allt de sågspånsugnar som installerades på 1950-talet torde numera i många fall betraktas som primitiva." Jag är litet orolig för orden "många fall", som lämnar en hel del öppet för bedömning lokalt. Med anledning av den formuleringen kan kanske

inte den enskilde – när han planerar för de åtgärder som kan anses nödvändiga – vara säker på vilken bedömning som kommer att göras.

Nr 65

Tisdagen den
24 januari 1978

Bostadsministern ELVY OLSSON:

Herr talman! Jag är medveten om att det på nämnderna kan vara svårt att dra gränserna. Men som jag nämnt ser bostadsstyrelsen över kungörelsen för att göra den tydligare, så att den kan tillämpas likadant i olika län.

När bytet innebär en förbättrad teknik bör det inte finnas något hinder för att få stödet. Men om det bara är fråga om ett byte av anordning måste man göra samma bedömning som vid byte av oljepanna. Till det utgår i dag inget stöd, som det gjorde tidigare. Det är att betrakta som underhåll.

När bostadsstyrelsen gjort sin översyn av kungörelsen kommer det att bli så – jag tror jag kan lugna Karl Erik Olsson med det – att om bytet verkligen innebär att man övergår till ett något effektivare system kommer stöd också att lämnas.

---

*Om regeringens
praxis i förköps-
ärenden, m. m.*

KARL ERIK OLSSON (c):

Herr talman! Jag tackar för det senaste beskedet. Jag tolkar det så att ett förtydligande av de gällande reglerna kommer att innebära att konsekventa energisparare, t. ex. de som under årtionden eldat med skogsavfall, får sin rättmätiga del av samhällets energisparstöd.

Överläggningen var härmed slutad.

§ 6 Om regeringens praxis i förköpsärenden, m. m.

Bostadsministern ELVY OLSSON erhöll ordet för att besvara *Christer Nilssons* (s) den 12 december anmälda interpellation, 1977/78:98, och anförde:

Herr talman! Christer Nilsson har frågat om jag är beredd att lämna en redogörelse för regeringens praxis i ärenden om tillstånd till förköp när det gäller regeringens befogenhet att grunda avgörandet på sin och inte kommunens bedömning av hur ett godtagbart ändamål skall tillgodoses och i vilken omfattning detta bör ske.

Christer Nilsson har vidare frågat vilka målsättningar i fråga om kommunens planeringsansvar som gäller för det pågående arbetet på en ny byggnadslagstiftning.

Efter de ändringar som genomfördes år 1974 kan kommun förköpa mark eller tomträtt till mark som med hänsyn till den framtida utvecklingen krävs för tätbebyggelse eller därmed sammanhängande anordning samt sådan fast egendom som behöver rustas upp. Kommunerna har således vidsträckt möjligheter att skaffa mark genom förköp.

Den kommunala förköpsrätten har dock inte ansetts böra vara helt obegränsad. Åtskilliga inskränkningar finns. Kommunernas kompetens när det gäller att förköpa viss fastighet kan sålunda prövas genom kommunal-

*Om regeringens
praxis i förköps-
ärenden, m. m.*

besvär. Vissa av praktiska och sociala skäl införda begränsningar beträffande förköpsfastighetens areal och användningssätt granskas av inskrivningsmyndighet. Allmän domstol kan pröva vissa förhållanden i samband med själva köpet.

Vid sidan härav har emellertid anordnats en tillståndsprövning hos regeringen i sådana fall då säljare eller köpare sätter sig emot att förköp kommer till stånd. Prövningen avser tre frågor, nämligen om förköpsrätt får utövas på grund av den allmänna begränsningen i förköpsrätten med hänsyn till ändamålet, verkan av kommuns vägran att anta hembud och om förköpshinder föreligger på grund av obillighet.

Interpellationen avser den första frågan, nämligen om egendom över huvud taget är förköpsbar med hänsyn till kravet att den på sikt krävs för tätbebyggelse eller därmed sammanhängande anordning eller att den behöver rustas upp.

Jag har låtit göra en översiktlig sammanställning av de beslut som fattats under de år förköpslagen har gällt. Tiden har inte medgett en fullständig undersökning och analys. Av sammanställningen framgår emellertid att 259 ärenden om tillstånd till förköp har avgjorts under åren 1968–1977. Tillstånd har därvid lämnats i 156 fall och vägrats i 52 fall. Härutöver har 51 ansökningar lämnats utan åtgärd av formella skäl.

Av de 52 fall där förköp har vägrats har avslaget i 27 fall berott på att utredningen inte har visat att fastigheten är av sådan beskaffenhet att den krävs för tätbebyggelse eller vad därmed hänger samman. Flertalet övriga ansökningar har avslagits därför att förköp har ansetts obilligt med hänsyn till säljarens och köparens inbördes relationer eller förhållanden vid köpet.

När det gäller regeringens prövning av frågan, om viss egendom kan förköpas, vill jag anknyta till vad jag yttrade den 15 december 1977 i anslutning till en fråga av Anna Wohlin-Andersson om ett då aktuellt förköpsärende. Jag sade vid det tillfället bl. a. att regeringen inte kan anses bunden av den bedömning som kommunen har gjort, utan att regeringen har att fatta sitt beslut mot bakgrund av den utredning som kommunen alltid skall prestera i ett förköpsärende. Jag erinrade dock om att det enligt förarbetena till förköpslagen inte skall ställas så höga krav på en sådan utredning utan att det i princip räcker att kommunen t. ex. genom en befolkningsprognos eller med hänvisning till ett upprättat bostadsbyggnadsprogram gör sannolikt att kommunen behöver marken för tätbebyggelse.

Eftersom förhållandena skiftar i de förköpsärenden som regeringen har att ta ställning till och då varje ärende måste prövas mot bakgrund av den utredning som föreligger, är det naturligtvis inte möjligt att ange när regeringen bör frånga kommunens bedömning då det gäller att avgöra om förutsättningarna för förköp är uppfyllda. Som jag framhöll i anslutning till mitt svar på Anna Wohlin-Anderssons fråga har regeringen dock i flertalet avgjorda förköpsfall funnit att den utredning som kommunen har lagt fram varit tillräcklig för att förköp skall kunna meddelas.

Vad slutligen angår interpellantens andra fråga, om målsättningarna för arbetet på en bygglagreform, anser jag det självklart att man eftersträvar att ge

kommunerna ett vidgat planeringsansvar. Som jag i annat sammanhang har uttalat grundas arbetet med en ny lag om markanvändning och byggande på regeringsförklaringens innehåll. I denna uttalas att planeringen av mark skall ske i former som säkerställer såväl angelägna samhällsintressen som den enskildes rättstrygghet.

---

*Om regeringens
praxis i förköps-
ärenden, m. m.*

CHRISTER NILSSON (s):

Herr talman! Jag ber att få tacka statsrådet Elvy Olsson för svaret. Bakgrunden till interpellationen är att regeringen mot all förmodan vägrat ge Valdemarsviks kommun tillstånd till förköp av fastigheten Fångö 1:12 i Gryts socken i Valdemarsviks kommun, ett ärende som statsrådet nämner i interpellationssvaret.

Regeringens beslut i Fångöärendet har kritiserats kraftigt av exempelvis länsstyrelsen i Östergötlands län och landstingets stiftelse för naturvård och friluftsliv i Östergötland. Nämnda instanser har också vädjat till regeringen att ompröva sitt beslut.

Många befarar nu att regeringsskiftet 1976 kommer att innebära en ny syn på förköpslagen och att kommunernas intressen i fortsättningen kommer att tillmätas mindre betydelse.

Fångö ligger i ett område som enligt kommunplanen skall utvecklas för det rörliga friluftslivet och för andra skärgårdsnäringsar. Nämnas bör också att Fångö ligger i ett skärgårdsområde som enligt den fysiska riksplaneringen har riksintresse.

När Valdemarsviks kommun beslutade att utöva förköpsrätten var motivet att främja det rörliga friluftslivet för kommunens invånare samt naturvården. Köpet möjliggjordes bl. a. genom att Valdemarsviks kommun erhöll lån och bidrag från statens naturvårdsverk och landstingets stiftelse för naturvård och friluftsliv i Östergötlands län.

Den aktuella fastigheten ingår alltså i ett skärgårdsområde som har riksintresse. Genom att utöva förköpsrätten försökte kommunen tillgodose den fysiska riksplaneringens intentioner och motverka spekulation och överexploatering.

Mot den här bakgrunden framstår regeringens vägran att ge kommunen tillstånd till förköp av den aktuella fastigheten som mycket märklig. I sammanhanget bör nämnas att regeringsrätten i ett tidigare skede givit kommunen rätt att utöva förköpsrätten.

Det interpellationssvar statsrådet Elvy Olsson lämnat i dag är allmänt hållet, och oklarhet råder fortfarande om huruvida den nya regeringen kommer att tolka förköpslagen på ett nytt sätt. Som framgår av interpellationen krävs det mycket starka skäl för att regeringen skall underkänna kommunens bedömning i ett förköpsärende. Den tolkning regeringen gjort av förköpslagens 1 § i det fall vi nu diskuterar står dåligt i överensstämmelse med förköpslagens anda och bokstav. Man kan också ifrågasätta om regeringsbeslutet överensstämmer med innehållet i expropriationslagen och byggnadslagen.

Ett centerpartistiskt statsråd har alltså på tvivelaktiga juridiska grunder

*Om regeringens
praxis i förköps-
ärenden, m. m.*

underkänt en kommuns bedömning i ett förköpsärende, ett utslag av centralism som visar den klyfta mellan ord och handling som numera är så vanlig i centerpolitiken.

När man läser riksdagsprotokoll som behandlar förköpslagen kan man konstatera att dåvarande ordföranden i civilutskottet Elvy Olsson ofta hävdade: "Förköpsrätten är ett enkelt och odramatiskt sätt att säkerställa kommunernas framtida behov av mark. Det är inte förenat med krångel utan kan gå snabbt." På den tiden bekämpade också Elvy Olsson med framgång konservativa förslag på markpolitikens område.

Nu har regeringen Fällidin fattat ett beslut i ett förköpsärende som gör att kommunerna känner osäkerhet om hur lagen skall tolkas. Detta kan leda till att kommunerna tvekar att engagera sig i förköpsärenden. Följden blir spekulation och en sämre samhällsplanering på olika områden.

Regeringens överprövningsbeslut i det fall jag redogjort för är så märkligt att man tvivlar på att regeringen haft ett fullständigt beslutsunderlag. Det bästa som nu kan hända är att regeringen omprövar sitt beslut.

Bostadsministern ELVY OLSSON:

Herr talman! Det är alldeles sant som Christer Nilsson säger att jag vid flera tillfällen sagt att förköpslagen är ett bra verktyg för kommunerna. Jag har precis samma uppfattning i dag. Den sammanställning vi gjort på departementet visar att det inte är någon skillnad i den förra och den nuvarande regeringens hantering av förköpsärendena. Det skulle vara märkligt om det vore någon skillnad, eftersom vi ju har samma lag att leva efter.

Jag vill ändå säga till Christer Nilsson att gränserna för kommunerna när det gäller att förvärva mark exempelvis för naturvårdsändamål är vida. Däremot är den kommunala kompetensen begränsad när det gäller förköpsärenden. För att kommunen skall få rätt till förköp skall man göra troligt att kommunen har behov av marken för tätbebyggelse och därmed sammanhängande anordningar.

Jag skall som exempel ta ett par tidigare fall där man vägrat att ge kommunerna tillstånd till förköp. I ett fall år 1969 ville en kommun förvärva mark för ett ströv- och friluftsområde. Det förelåg emellertid ingen utredning som påvisade behovet, och det gavs då inget tillstånd till förköp. I ett fall år 1974 skulle den aktuella marken överlåtas till en scoutkår. Regeringen kunde inte finna att detta ändamål var så nära knutet till kommunens intressen att förköpslagen kunde tillämpas. Jag skulle kunna räkna upp flera liknande fall då ansökan om tillstånd avslagits.

Jag kan också ge några exempel på fall där ansökan har bifallits. I ett ärende år 1970 fick en kommun rätt att förköpa mark för anläggning av en ny badanläggning i anslutning till ett samhälle. I ett sådant fall är det naturligt att det beviljas tillstånd. På samma sätt behandlades ett ärende som gällde fastighet som behövdes för anordning av sammanhängande tätbebyggelse för fritidsändamål.

Jag skulle kunna anföra ytterligare exempel men skall avstå från att göra det. Jag kan i stället överlämna ett papper till Christer Nilsson som han kan

studera. Jag vill verkligen försäkra att någon ändring av tillämpningen av lagen inte har skett.

Nr 65

Tisdagen den
24 januari 1978

---

*Om regeringens
praxis i förköps-
ärenden, m. m.*

CHRISTER NILSSON (s):

Herr talman! Jag har alltså hävdad att regeringens tolkning av lagstiftningen i det aktuella fallet är diskutabel och att det finns risk för att det växer fram en ny praxis på det här området. Den aktuella fastigheten på ön ligger i Östergötlands unika skärgård som har riksintresse. Genom att utöva förköpsrätten tillgodosåg kommunen den fysiska riksplaneringens intentioner och stoppade, som jag sade tidigare, spekulation och överexploatering.

Fångöområdet är också betydelsefullt för det rörliga friluftslivet i Valdemarsviks kommun. Det rör sig om mark som är lämplig som fritidsområde. Området används av båtburna kommunmedlemmar, och taxibåtar gör utflykter till området sommartid. Valdemarsviks förvärv av Fångöområdet skulle ha blivit en värdefull komplettering till de betydande markförvärv i skärgården som skett genom beslut av andra instanser och andra kommuner i länet. Alternativet till kommunens köp var att fastigheten skulle försälgas till en privatperson för att användas som ett eget fritidsområde.

Jag kan inte finna annat än att regeringens beslut i det här ärendet, dvs. att vägra förköpsrätt, strider mot innehållet i förköpslagen. Vi skall komma ihåg att det enligt lagen krävs mycket starka skäl för att regeringen skulle kunna frångå kommunens bedömning. Det framgår om inte annat klart av interpellationen och de citat som finns upptagna där.

Om Elvy Olsson studerar interpellationen en gång till skall hon finna att det här är ett beslut som borde omprövas.

Bostadsministern ELVY OLSSON:

Herr talman! Det räcker inte att kommunen allmänt anger att marken skall användas för fritids- och rekreationsändamål. Man skall kunna visa att marken behövs som komplement till en befintlig eller planerad fritidsanläggning. Man skall också kunna visa att marken har ett lämpligt läge och att den kommer att kunna betjäna exempelvis en tätort.

Beträffande det som Christer Nilsson sade om att Fångöområdet skulle användas som rekreation för en enskild person vill jag erinra om det mycket fina system vi har här i landet med allemansrätten. Därför att en enskild person förvärvar en fastighet kan han inte hindra att människor utnyttjar marken som strövområde.

Jag vill än en gång påpeka att det inte räcker för en kommun att bara helt allmänt trycka på att marken behövs för fritids- och rekreationsändamål, utan man skall verkligen kunna bevisa det.

ARNE ANDERSSON i Gamleby (s):

Herr talman! Jag vill först i allt väsentligt understryka det som Christer Nilsson har anfört.

Att jag tar till orda beror på att jag bor och verkar i ett område som är

17

markerat i den fysiska riksplanen och som befinner sig i samma situation som det här aktuella Fångöområdet. Detta har väckt rätt stor förvåning och diskussion även i det område jag representerar.

Kommunerna på andra sidan länsgränsen – i Östergötland och i norra Kalmar län – har gemensamt planerat för en utveckling av den fysiska riksplanens intentioner. Nu säger bostadsministern - och det är på den punkten jag gärna vill ha en bekräftelse – att kommunerna skall ange att det aktuella objektet skall ha ett lämpligt läge. Jag uppfattar det i det här fallet så att bostadsministern menar att kommunen inte angivit att Fångö skulle ha ett lämpligt läge eller ha en sådan betydelse för planeringen att kommunen bör få tillstånd att utöva sin förköpsrätt. Om det förhåller sig på det sättet, då måste jag verkligen markera min förvåning, för så har jag inte upplevt det. Jag har deltagit i den gemensamma planeringen mellan Östergötlands och norra Kalmars läns kommuner.

LARS HENRIKSON (s):

Herr talman! Mitt intryck av Elvy Olssons svar och det som hon sedermera har sagt är att bostadsministern i varje fall för sin egen del, och därmed även för regeringens del, ger förköpslagen en mycket snäv tolkning. Detta leder naturligtvis till konkreta resultat även i fortsättningen när det gäller sådana här ärenden.

De exempel som bostadsministern tog upp, där man tidigare meddelat avslag, gällde om jag förstått henne rätt i ena fallet en scoutkår som skulle få sina markbehov tillgodosedda. Med hänvisning till det hade kommunen begärt att få gå in och förköpa det området. Jag måste säga att det förefaller som om det råder viss brist på relevanta exempel för att rättfärdiga de beslut som bostadsministern nu har ansvaret för.

När sedan bostadsministern åberopar allemansrätten vet jag inte hur man skall tolka den exemplifieringen. Menar bostadsministern att man med hänvisning till allemansrätten allmänt sett från kommunens sida skulle kunna säga att det inte finns behov av att förvärva de här områdena: Allemansrätten gäller; var så god och utnyttja området i fråga! Men så ser väl ändå inte bostadsministern med sin bakgrund på den lagstiftning som gäller på det här området?

Jag förutsätter att kommunen mycket noggrant har prövat de behov som kan föreligga. Som en viktig omständighet vid denna prövning kan nämnas att innan kommunen gick in med sin förköpsansökan, var ett annat köp aktuellt. En utländsk intressent ville exploatera området på ett sätt som från hans sida sett var gynnsamt. Man lyckades förhindra detta bl. a. genom att kommunen bestämde sig för att gå in här. Jag tycker mot bakgrund av detta att regeringen borde ha tagit hänsyn till förhistorien till det här förvärvet.

Elvy Olsson säger vidare att kommunerna inte bara har att meddela att behov föreligger. De orden tyder väl på att bostadsministern menar att kommunerna kanske litet för lättfärdigt handhar dessa frågor? Bostadsministern vill för sin del göra klart att hon inte är beredd att ta för gott vad kommunerna påstår. Men, Elvy Olsson, alla sådana här bedömningar blir väl

alltid i hög grad subjektiva. Det finns ju inga exakta mått att tillgå här. Den ena kommunen kan bedöma behovet av fritidsområden på ett sätt, den andra kommunen på ett annat. De rent fysiska möjligheterna att tillgodose sådana behov är också skiftande för olika delar av landet. Det finns alltså inga exakta mått.

Jag vill fråga Elvy Olsson om hon menar att regeringen, om den hade bifallit framställningen om förköp, hade frånträtt lagens anda och mening. Med anda och mening avser jag såväl förarbeten som lagens bokstav. Jag drar den slutsatsen att regeringen ansåg att den skulle ha brutit mot lagens bestämmelser om den hade bifallit Valdemarsviks kommuns begäran om förköp.

Vi kan nog tvista väldigt länge i den här frågan, men jag vill säga att när man lyssnar till befolkningen i Östergötland, alltså inte bara till befolkningen i Valdemarsviks kommun utan även till många andra som lagt sig i den här diskussionen, får man det allmänna intrycket att kommunen borde ha fått förvärva det här området med hänsyn till de behov som föreligger.

Jag skall inte fortsätta att diskutera vad som varit men vill gärna fråga bostadsministern, om hon är beredd att ompröva denna fråga, därest kommunen kommer in med en ny framställning om förköp och då möjligen ytterligare motiverar skälen för sin önskan att komma över området för de behov man redan tidigare har redovisat.

CHRISTER NILSSON (s):

Herr talman! Elvy Olsson bortser från att Fångö ligger i ett område som har riksintresse för den fysiska riksplaneringen, och det måste ju påverka om man får utöva förköpslagen i det här sammanhanget. Frågan har varit föremål för beredning hos kommun, länsstyrelse och naturvårdsstiftelse, och där har man inte funnit att allemansrätten är ett alternativ till förköp. Jag tycker inte att statsrådet Olsson i debatten på ett klart sätt har kunnat visa att Fångöbeslutet är förenligt med gällande lagstiftning. Elvy Olsson borde kanske tänka på att även om vi har en ny regering gäller fortfarande den gamla förköpslagen.

Jag sade förut att Elvy Olsson tidigare intagit en radikal och framsynt hållning i markfrågor, men det finns nu anledning misstänka att hon tvingats att ta hänsyn till konservativa intressen i regeringen när hon fattat beslut i den här frågan.

Till slut vill jag säga att bostadsministern har gjort en så snäv tolkning av förköpslagen att socialdemokraterna nu nog måste driva denna fråga i annan form än interpellationens.

Bostadsministern ELVY OLSSON:

Herr talman! Till alla dem som deltagit i denna debatt vill jag säga att vi inom departementet diskuterade detta ärende mycket ingående. Där fanns inga delade meningar, utan vi såg detta fall som ganska klart. Jag vill påminna om att det naturligtvis ligger inom den kommunala kompetensen att förvärva mark för naturvården men att det blir en skillnad när det gäller förköp, som är

en form av intrång för inblandade personer, om än en mild sådan. Därvidlag måste man i en utredning kunna ange att man behöver området och även redogöra för hur man avser att använda köpet.

Jag kanske än en gång skall redogöra för ett par fall där det tidigare varit avslag. Det ena gällde en kommun som liksom i Fångöfallet bara påstod att marken behövdes för att utgöra ströv- och friluftsområde. Den gången låg området i anslutning till en sjö. Den dåvarande regeringen ansåg frågan för dåligt utredd, varför det blev avslag.

I ett annat fall år 1970 blev det avslag därför att utredningen inte gav vid handen att egendomens användningssätt skulle ändras under överskådlig tid. Förvärvet uppfyllde därför inte förköpslagens krav på angivande av ändamål.

Herr Henrikson talade om att det fanns en köpare som ville exploatera. Jag tycker inte att man bör dra in detta, eftersom det ändå är kommunen som har planmonopol. Utan kommunens medgivande blir det inte heller någon exploatering.

Jag vill än en gång säga att jag naturligtvis gör allt för att vi så noga som möjligt skall följa förköpslagens intentioner. Att så är fallet visar väl just detta att det i ärendehantering inte har gjorts några som helst förändringar.

LARS HENRIKSON (s):

Herr talman! Det som Elvy Olsson nu säger om att kommunen inte nöjaktigt har angivit vad man avser att använda området till kan jag inte vare sig bestrida eller verifiera. Men är det så som Elvy Olsson säger har kommunen självfallet brustit i det hänseendet – det är jag helt överens med bostadsministern om.

Jag ställde emellertid en fråga till bostadsministern, och jag hade faktiskt hoppats att hon skulle om inte ge svar på hur hon avser att behandla frågan, så dock ange om hon är beredd att ompröva ärendet i den mån kommunen kommer in med en ny framställning, som i så fall skulle vara bättre underbyggd än möjligen den var som man redan har ingivit.

Jag är helt medveten om att det är kommunen som har planmonopol. Å andra sidan skall man väl inte uppfatta frågan om kommunernas planmonopol så, att man via det instrumentet skall förhindra en i och för sig rimlig exploatering, oavsett om det är fråga om skärgårdsområden eller andra områden. Det är inte det naturliga, menar jag, när det gäller att handha sådana här frågor, utan det naturliga är att tillgodose de ändamål som ett sådant här område lämpligen bör tjäna – det rörliga och i någon mån det fasta friluftslivet – genom att kommunen har rådighet över marken och har möjlighet att genom denna sin rådighet också lösa frågorna på det sätt som ur olika synpunkter bedöms vara önskvärt. Det är detta jag menar borde ha gällt även i det här fallet.

Jag upprepar min fråga till bostadsministern rörande möjligheten att regeringen måhända kan komma till en annan bedömning än den man nu kommit till. Det är uppenbart – och det tror jag också Elvy Olsson inser – att det beslut som regeringen fattat är dåligt förankrat på de flesta håll, och det är

inte bra med hänsyn till utvecklingen i det område som det här handlar om.

ARNE ANDERSSON i Gamleby (s):

Herr talman! Bostadsministern säger att man diskuterat det här nämnda förköpsärendet ingående i departementet och att det inte förekommit några delade meningar. Detta förvånar mig ytterligare.

Jag ställde en fråga, om Valdemarsviks kommuns förköpsansökan icke innehöll det som förköpslagen kräver, nämligen motiveringar från kommunen för förvärvet, såsom bostadsministern här har angivit. Egentligen tycker jag att kommunen i detta sammanhang icke skulle behöva anföra annan motivering än en hänvisning till den fysiska riksplanen; enligt min mening hade detta i och för sig räckt. Det kan tänkas att kommunen då icke tillräckligt motiverat framställningen. Men eftersom ett genomförande av riksplanen är så angeläget för den framtida utvecklingen av det rörliga friluftslivet i dessa områden måste jag ytterligare understryka min förvåning över att det i departementet – om det nu är så som bostadsministern säger, och jag har ingen anledning att betvivla det – icke förekommit några delade meningar. Då må man kanske gå hem och ytterligare studera vad den fysiska riksplanens intentioner egentligen innebär.

Bostadsministern ELVY OLSSON:

Herr talman! På den direkta frågan får jag bara svara, att det här ärendet är ju avgjort och kan inte omprövas.

Överläggningen var härmed slutad.

§ 7 Föredrogs och hänvisades

Motioner

1977/78:500–503 till konstitutionsutskottet

1977/78:504 och 505 till finansutskottet

1977/78:506–516 till skatteutskottet

1977/78:517–521 till justitieutskottet

1977/78:522–528 till lagutskottet

1977/78:529–532 till utrikesutskottet

1977/78:533–538 till försvarsutskottet

1977/78:539–547 till socialförsäkringsutskottet

1977/78:548–555 till socialutskottet

1977/78:556–564 till kulturutskottet

1977/78:565 till arbetsmarknadsutskottet

1977/78:566–573 till utbildningsutskottet

1977/78:574–583 till trafikutskottet

1977/78:584–597 till jordbruksutskottet

1977/78:598–606 till näringsutskottet

1977/78:607–618 till arbetsmarknadsutskottet

1977/78:619–625 till civilutskottet

1977/78:626 till socialutskottet
1977/78:627 och 628 till civilutskottet
1977/78:629 till trafikutskottet
1977/78:630 till civilutskottet
1977/78:631 till utrikesutskottet
1977/78:632 till socialutskottet
1977/78:633 till jordbruksutskottet
1977/78:634 till trafikutskottet
1977/78:635 till skatteutskottet
1977/78:636 till näringsutskottet
1977/78:637 till civilutskottet
1977/78:638 till socialutskottet
1977/78:639 till finansutskottet
1977/78:640 till skatteutskottet
1977/78:641 till trafikutskottet
1977/78:642 till skatteutskottet

§ 8 Föredros och bifölls
Interpellationsframställning 1977/78:119

§ 9 Talmannen meddelade att propositionerna nr 100 och 101 skulle sättas sist på morgondagens föredragningslista.

§ 10 Anmäldes och bordlades

Propositioner

1977/78:70 om värdet av vissa beräkningsenheter i guld
1977/78:82 om stöd till de fria samfundens teologiska seminarier
1977/78:87 om statligt engagemang inom handelsstålsindustrin, m. m.
1977/78:88 om inrättande av en central myndighet för utredning av allvarigare civila och militära luftfartsolyckor, m. m.
1977/78:89 om särskild ersättning till Luleå kommun

§ 11 Anmäldes och bordlades

Motioner

1977/78:643 av *Bonnie Bernström* och *Karin Ahrland* om skilda valdagar och fyraåriga mandatperioder
1977/78:644 av *Pär Granstedt m. fl.* om en utvärdering av Stockholms läns landstings särskilda arbetsuppgifter
1977/78:645 av *Lisa Mattson m. fl.* om kvinnoprästfrågan
1977/78:646 av *Kjell Nilsson* och *Bengt Fagerlund* om kvinnoprästfrågan
1977/78:647 av *Gunnar Richardson* och *Jörgen Ullenhag* om offentliga utfrågningar i riksdagens utskott, m. m.
1977/78:648 av *Lars Werner m. fl.* om rösträtt för invandrare vid riksdagsval
1977/78:649 av *Lars Werner m. fl.* om kyrkans skiljande från staten
1977/78:650 av *Barbro Engman* om en kartläggning av stödet till näringslivet

- 1977/78:651 av *Rolf Hagel* och *Alf Lövenborg* om principerna för det ekonomiska systemet
- 1977/78:652 av *Mats Hellström m. fl.* om valutahandeln
- 1977/78:653 av *Carl-Henrik Hermansson m. fl.* om brister i statistikproduktionen
- 1977/78:654 av *Olof Palme m. fl.* om den ekonomiska politiken och budgetregleringen
- 1977/78:655 av *Nils Erik Wååg m. fl.* om den ekonomiska redovisningen vid kommunala verk
- 1977/78:656 av *Ingrid Andersson* om beskattningen av makars B-inkomster
- 1977/78:657 av *Margareta Andrén* om beskattningen av statliga vårdbidrag m. m.
- 1977/78:658 av *Blenda Littmarck* och *Karl Leuchovius* om rätten till avdrag för nedsatt skatteförmåga vid sjukdom
- 1977/78:659 av *Per-Erik Nisser* om vintillverkningen
- 1977/78:660 av *Per-Erik Nisser* om undanröjande av tillståndsvång för servering av alkoholhaltiga drycker
- 1977/78:661 av *Martin Olsson* och *Jan-Ivan Nilsson* om differentiering av fordons- och bensinskatten
- 1977/78:662 av *Hans Pettersson* i Helsingborg och *Karl-Erik Svartberg* om täckning av kostnaderna för fritidsbåtstrafiken
- 1977/78:663 av *Lennart Pettersson m. fl.* om åtgärder mot internationell skatteflykt
- 1977/78:664 av *Birgitta Rydle* om tulltaxeringen av militär maskeringsfärg
- 1977/78:665 av *Birgitta Rydle* om höjda avdrag vid inkomsttaxeringen
- 1977/78:666 av *Bonnie Bernström* och *Karin Ahrland* om placeringen av kvinnor på lokalanstalt inom kriminalvården
- 1977/78:667 av *Barbro Engman* om åtgärder för att bekämpa den ekonomiska brottsligheten
- 1977/78:668 av *Per Gahrton* om rätt för intagen på fängvårdsanstalt att bedriva facklig verksamhet
- 1977/78:669 av *Rolf Hagel* och *Alf Lövenborg* om åtgärder för att bekämpa den ekonomiska brottsligheten, m. m.
- 1977/78:670 av *Sven-Gösta Signell m. fl.* om kriminalvårdsanstalterna i Norrtälje och Tidaholm
- 1977/78:671 av *Bengt Silfverstrand m. fl.* om ändring i vapenlagen, m. m.
- 1977/78:672 av *Per Olof Sundman* och *Olle Eriksson* om biblioteksverksamheten inom kriminalvården
- 1977/78:673 av *Tore Claeson m. fl.* om besittningsskydd för gemensamhetslokaler, m. m.
- 1977/78:674 av *Bernt Ekinge* om översyn av den konsumenträttsliga lagstiftningen
- 1977/78:675 av *Bengt Silfverstrand* och *Eric Jönsson* om ändrad summarisk betalningsprocess, m. m.
- 1977/78:676 av *Karin Ahrland* om biståndspolitiska program för u-

- landskvinnor
1977/78:677 av *Tore Nilsson* om en utredning angående handelssanktioner mot Israel
1977/78:678 av *Oswald Söderqvist m. fl.* om stöd till sandinistiska nationella befrielsefronten i Nicaragua (FSLN), m. m.
1977/78:679 av *Margaretha af Ugglas* om en samordning av svenska myndigheters utrikes förbindelser, m. m.
1977/78:680 av *Lars Werner m. fl.* om ingripanden mot svenska investeringar i Sydafrika
1977/78:681 av *Lars Werner m. fl.* om ökat stöd till Demokratiska folkrepubliken Yemen
1977/78:682 av *Eric Holmqvist m. fl.* med anledning av propositionen 1977/78:65 om vissa organisationsfrågor m. m. rörande försvaret
1977/78:683 av *Ralf Lindström m. fl.* om framtagning av utrustning för produktion av gengasverk
1977/78:684 av *Lars Werner m. fl.* med anledning av propositionen 1977/78:63 om försvarsmaktens centrala ledning m. m.
1977/78:685 av *Lars Werner m. fl.* om den militära sjukvården
1977/78:686 av *Lars Werner m. fl.* om insyn i den militära underrättelsetjänsten
1977/78:687 av *Lars Werner m. fl.* om minskning av försvarskostnaderna
1977/78:688 av *Gunnar Biörck* i Värmdö om föräldrars rätt till ersättning från sjukförsäkringen vid vård av sjukt barn
1977/78:689 av *Gunnar Biörck* i Värmdö om information rörande kostnaderna för sociala förmåner
1977/78:690 av *Arne Blomkvist* och *Birgitta Johansson* om sjukpenningen till hemmamake
1977/78:691 av *Barbro Engman m. fl.* om vidgad rätt till föräldrapenning för fosterföräldrar
1977/78:692 av *Rolf Hagel* och *Alf Lövenborg* om pensionsbestämmelserna för invandrare
1977/78:693 av *Margot Håkansson* och *Karl Bengtsson* om försäkringsskyddet vid dödsfall utomlands
1977/78:694 av *Doris Håvik m. fl.* om den s. k. fridagsregeln i sjukförsäkringen, m. m.
1977/78:695 av *Karl Leuchovius* om lika villkor beträffande efterlevandepension för män och kvinnor
1977/78:696 av *Björn Molin* och *Margareta Andrén* om ersättning för vård i hemmet av äldre anhörig
1977/78:697 av *Per-Eric Ringaby m. fl.* om vidgad rätt till ersättning för vård av sjukt barn i samband med utbildning
1977/78:698 av *Per-Eric Ringaby m. fl.* om en enhetlig övre åldersgräns för uttagande av vissa avgifter
1977/78:699 av *Rolf Sellgren* och *Margot Håkansson* om efterlevandepension i vissa fall
1977/78:700 av *Lars Werner m. fl.* om vidgad rätt till sjukpenning

1977/78:701 av *Lars Werner m. fl.* om utbyggnaden av föräldraförsäkringen

1977/78:702 av *Lars Werner m. fl.* om förbättrad tilläggspension för låginkomsttagare m. fl.

1977/78:703 av *Lars Werner m. fl.* om ersättning för kostnad för glasögon enligt lagen om allmän försäkring

1977/78:704 av *Lars Ahlmark* om användningen av smärtstillande medel

1977/78:705 av *Sivert Andersson* om information rörande arbetsmiljörisker

1977/78:706 av *Gunilla André* och *Anne-Marie Gustafsson* om ökat uttag av övertid ersättning i form av kompensationsledighet

1977/78:707 av *Margareta Andrén* och *Björn Molin* om läkares och polismäns åligganden vid dödsfall i hemmet

1977/78:708 av *Karl Bengtsson* och *Margot Håkansson* om ökade möjligheter till förlossningsvård utanför det egna sjukvårdsområdet

1977/78:709 av *Barbro Engman* om skyldigheten att utfärda läkarintyg

1977/78:710 av *Per Gahrton* om förbud mot tryckimpregnering av lekredskap

1977/78:711 av *Lars-Ove Hagberg m. fl.* om begränsning av skiftarbete

1977/78:712 av *Yvonne Hedvall* om barnolycksfall

1977/78:713 av *Yvonne Hedvall m. fl.* om viss varudeklaration av läkemedel

1977/78:714 av *Thure Jadestig m. fl.* om information angående alkoholförtäring i samband med graviditet

1977/78:715 av *Erik Johansson* i Hållsta och *Karl-Eric Norrby* om åtgärder mot tobakens skadeverkningar

1977/78:716 av *Göran Karlsson m. fl.* om höjt statsbidrag till Föreningen Sveriges dövblinda

1977/78:717 av *Göran Karlsson m. fl.* om avslag på förslag om inrättande av en överläkartjänst vid Akademiska sjukhusets i Uppsala lungklinik

1977/78:718 av *Inga Lantz m. fl.* om rådgivning rörande födelsekontroll, m. m.

1977/78:719 av *Hans Lindblad m. fl.* om fosterskador till följd av alkoholmissbruk

1977/78:720 av *Blenda Littmarck m. fl.* om kommunala familjedaghem

1977/78:721 av *Karin Nordlander m. fl.* om slopande av begränsningen i utomlänsavtalet för förlossningsvård

1977/78:722 av *Margaretha af Ugglas* om ett förenklat statsbidragssystem för barnomsorgen

1977/78:723 av *Alf Wennerfors* om åtgärder mot ålkoholmissbruk bland ungdom

1977/78:724 av *Lars Werner m. fl.* om utbyggnaden av barnomsorgen

1977/78:725 av *Lars Werner m. fl.* om mödrahälsovården

1977/78:726 av *Lars Werner m. fl.* om översättning av arbetarskyddsstyrelsens anvisningar till de vanligaste invandrarspråken

1977/78:727 av *Lars Werner m. fl.* om aktionsprogram för den psykiatriska vården

- 1977/78:728 av *Lars Werner m. fl.* om yrkesmedicinska kliniker och arbetarskyddsfonden
- 1977/78:729 av *Lars Werner m. fl.* om höjda barnbidrag m. m.
- 1977/78:730 av *Georg Andersson m. fl.* om stödet till produktion av barnfilm
- 1977/78:731 av *Pär Granstedt m. fl.* om Arenateaterns fortsatta verksamhet
- 1977/78:732 av *Rolf Hagel och Alf Lövenborg* om ett minnesmärke över Ådalenhändelserna
- 1977/78:733 av *Eva Hjelmström m. fl.* om dokumentation rörande arbetets historia och villkor
- 1977/78:734 av *Kerstin Nilsson m. fl.* om höjt anslag till Sverigefinska språknämnden
- 1977/78:735 av *Olof Palme m. fl.* om bidrag till allmän fritidsverksamhet i kommuner
- 1977/78:736 av *Lars Werner m. fl.* om barnkulturpolitiken
- 1977/78:737 av *Stig Alemyr m. fl.* om högskolans planerings- och resursfördelningssystem
- 1977/78:738 av *Stig Alemyr m. fl.* om massmedieforskningen
- 1977/78:739 av *Stig Alemyr m. fl.* om översyn av statsbidragen till skolbyggen
- 1977/78:740 av *Stig Alemyr m. fl.* om gymnasieskolan
- 1977/78:741 av *Bengt Bengtsson och Georg Pettersson* om förebyggande hälsovård i skolan
- 1977/78:742 av *Bengt Bengtsson m. fl.* om inrättande vid Göteborgs universitet av en professur i virologi
- 1977/78:743 av *Karl Hallgren m. fl.* om inrättande av en finskspråkig folkhögskola i västra Sverige
- 1977/78:744 av *Karl Hallgren m. fl.* om arbetsmedicinsk forskning beträffande yrkesskador vid förande av vissa arbetsmaskiner
- 1977/78:745 av *Mats Hellström m. fl.* om ändrad status för filialen till S:t Eriks folkhögskola
- 1977/78:746 av *Margot Håkansson* om utbildningen av sjuksköterskor till läkare
- 1977/78:747 av *John Johnsson och Margit Sandéhn* om ett samarbete mellan företag i Skåne och Tekniska högskolan i Lund
- 1977/78:748 av *Karl Leuchovius* om inrättande av gymnasielinjer i allmän djurskötsel och djurvård
- 1977/78:749 av *Eric Marcusson och Thure Jadgetig* om ändring av statsbidragsbestämmelserna för studiecirklar
- 1977/78:750 av *Karl-Eric Norrby och Anna Eliasson* om ersättningen till studerande som ingår som ledamöter i högskolans organ
- 1977/78:751 av *Olof Palme m. fl.* om ökad investeringsram för byggnadsarbeten inom skolväsendet
- 1977/78:752 av *Christina Rogestam m. fl.* om inrättande vid Göteborgs universitet av en professur i arkeologi

- 1977/78:753 av *Rune Rydén m. fl.* om anmälningsskyldigheten till vissa högskolestudier
- 1977/78:754 av *Birgitta Rydle* om tillträde till talpedagogutbildningen
- 1977/78:755 av *Ingrid Sundberg m. fl.* om utnyttjande av övertalig personal vid högskolor
- 1977/78:756 av *Margaretha af Ugglas* och *Per Unckel* om föreningsmeriter vid antagning till högskolestudier
- 1977/78:757 av *Lars Werner m. fl.* om en demokratisk skola
- 1977/78:758 av *Lars Werner m. fl.* om ökad utbildning av förskollärare, m. m.
- 1977/78:759 av *Lars Werner m. fl.* om den kommunala vuxenutbildningen
- 1977/78:760 av *Bengt Wiklund* och *Claes Elmstedt* om statsbidrag till svenska elevers undervisning i internationella skolor
- 1977/78:761 av *Lena Öhrsvik* om statsbidragsreglerna för vissa gymnasieskolor
- 1977/78:762 av *Ingrid Andersson* om skyltning på vissa rälsbussar rörande linjesträckningen
- 1977/78:763 av *Stina Andersson m. fl.* om översättning till vissa invandrar-språk av instruktionsböcker i körkortsutbildningen
- 1977/78:764 av *Gunnar Björk* i Gävle om en bro över Dalälven
- 1977/78:765 av *Lennart Bladh m. fl.* om en ny trafikpolitik
- 1977/78:766 av *Sture Ericson* och *Håkan Strömberg* om statsbidrag till gång- och cykelvägar
- 1977/78:767 av *Margot Håkansson* och *Elver Jonsson* om SJ:s styckegodstaxor och samordningen mellan SJ och postverket
- 1977/78:768 av *Erik Johansson* i Hållsta m. fl. om höjt statsbidrag till enskilda vägar, m. m.
- 1977/78:769 av *Marianne Karlsson* om åtgärder för att skydda barn i trafiken
- 1977/78:770 av *Torkel Lindahl* och *Hans Petersson* i Röstånga om koncession på flygtrafiklinjer
- 1977/78:771 av *Arne Magnusson m. fl.* om återinförande av sovvagn på järnvägslinjen Stockholm–Jönköping
- 1977/78:772 av *Iris Mårtensson m. fl.* om skyldigheten att ha belysningen på motorredskap och traktor tänd
- 1977/78:773 av *Eric Rejdnell* om SJ-trafiken i Kalmar län
- 1977/78:774 av *Torsten Sandberg* om åtgärder för att begränsa privatbilismen i tätorter
- 1977/78:775 av *Margit Sandéhn m. fl.* om SJ:s service i södra och sydöstra Skåne
- 1977/78:776 av *Rolf Sellgren m. fl.* om översyn av transportstödet
- 1977/78:777 av *Per-Olof Strindberg m. fl.* om sjövägsmärken
- 1977/78:778 av *Sten-Ove Sundström m. fl.* om SJ:s styckegodshantering
- 1977/78:779 av *Rune Torwald* och *Olle Eriksson* om ändrade chartertrafikbestämmelser

- 1977/78:780 av *Alf Wennerfors* om åtgärder mot s. k. svartåkning med buss
- 1977/78:781 av *Rune Ångström* och *Eva Winther* om förbättrad postservice i glesbygder
- 1977/78:782 av *Rolf Ångström* och *Rolf Rämgård* om återupptagande av järnvägstrafiken på sträckan Malungsfors-Sälen
- 1977/78:783 av *Ylva Annerstedt* om miljövänliga bränslen
- 1977/78:784 av *Ylva Annerstedt* och *Eric Enlund* om åtgärder mot motorfordonstrafik i fjällvärlden
- 1977/78:785 av *Tore Claeson* och *Oswald Söderqvist* om begränsning av kvicksilverutsläpp
- 1977/78:786 av *Margot Håkansson* och *Rolf Wirtén* om brister i strålskyddet på röntgen- och radioterapiavdelningar
- 1977/78:787 av *Erik Johansson* i Hållsta och *Rune Torwald* om rening av avloppsvatten
- 1977/78:788 av *Erik Johansson* i Hållsta m. fl. om viss testning av kemiska produkter
- 1977/78:789 av *Erik Johansson* i Hållsta m. fl. om besprutning från luften med kemiska preparat
- 1977/78:790 av *Alf Lövenborg* om översyn av jaktlagstiftningen
- 1977/78:791 av *Olof Palme* m. fl. om miljövården
- 1977/78:792 av *Per-Olof Strindberg* m. fl. om sockerbetsodlingen i Östergötland
- 1977/78:793 av *Lars Werner* m. fl. om miljöpolitiken
- 1977/78:794 av *Hans Alsén* m. fl. om konsumentpolitisk forskning m. m.
- 1977/78:795 av *Ylva Annerstedt* och *Holger Bergqvist* om export av svensk miljövärdsteknik
- 1977/78:796 av *Tore Claeson* m. fl. om statens engagemang i Asea-Atom och Uddcomb
- 1977/78:797 av *Tommy Franzén* och *Karl Hallgren* om höjt anslag till statens elektriska inspektion
- 1977/78:798 av *Rolf Hagel* om åtgärder för att främja varvs- och sjöfartsnäringarna
- 1977/78:799 av *Kurt Hugosson* och *Lennart Pettersson* om ändringar i kreditupplysningslagen och inkassolagen
- 1977/78:800 av *Essen Lindahl* om prisinformationen
- 1977/78:801 av *Essen Lindahl* och *Roland Brännström* om statlig insyn i försvarsmaterielproduktionen
- 1977/78:802 av *Margit Odelsparr* och *Anna Eliasson* om kontroll och varudeklaration av kosmetiska preparat
- 1977/78:803 av *Sture Palm* om facklig representation i styrelsen för statens provningsanstalt
- 1977/78:804 av *Gertrud Sigurdson* m. fl. om förbud mot krigsleksaker
- 1977/78:805 av *Sten-Ove Sundström* m. fl. om den metallurgiska forskningen
- 1977/78:806 av *Lars Werner* m. fl. om en ny energipolitik

- 1977/78:807 av *Nils Erik Wååg* och *Lilly Hansson* om en kartläggning av svensk industris framtida utvecklingsmöjligheter
- 1977/78:808 av *Ingrid Andersson* och *Lars Schött* om AMS-anslag till vägarbeten i Kalmar län
- 1977/78:809 av *Arne Blomkvist m. fl.* om sysselsättningspolitiska åtgärder i Skaraborgs län
- 1977/78:810 av *Wivi-Anne Cederqvist* och *Olle Westberg* i Hofors om åtgärder för ett differentierat näringsliv i Gästrikland
- 1977/78:811 av *Bernt Ekinge m. fl.* om tillsättande av en Gotlandsdelegation
- 1977/78:812 av *Barbro Engman* om anpassning av lagen om allmän försäkring till lagen om medbestämmande i arbetslivet
- 1977/78:813 av *Bengt Fagerlund m. fl.* om barnomsorgen i samband med arbetsmarknadsutbildning
- 1977/78:814 av *Sonja Fredgardh* och *Svea Wiklund* om arbetsförmedlingarnas uppsökande verksamhet
- 1977/78:815 av *Lars-Ove Hagberg* om utvecklingsplaner för Kopparbergs m. fl. län
- 1977/78:816 av *Rolf Hagel* och *Alf Lövenborg* om lokaliseringspolitiska åtgärder inom Eskilstunaregionen
- 1977/78:817 av *Carl-Henrik Hermansson* och *Eivor Marklund* om ett regionalt utvecklingsinstitut för Norrland
- 1977/78:818 av *Eric Holmqvist m. fl.* om åtgärder för att öka sysselsättningen i Skåne
- 1977/78:819 av *Per Olof Håkansson* om regionalpolitiska insatser i Trelleborg
- 1977/78:820 av *Karl-Erik Häll m. fl.* om sysselsättningen i Jokkmokk
- 1977/78:821 av *John Johnsson m. fl.* om utbyggnad av Sturups flygplats som beredskapsarbete
- 1977/78:822 av *Helge Klöver* och *Gördis Hörnlund* om företrädare i styrelsen för personalstiftelse
- 1977/78:823 av *Gustav Lorentzon* om ett statligt industricentrum i Ånge
- 1977/78:824 av *Hagar Normark m. fl.* om samråd med kronofogdemyndighet vid beslut om lokaliseringsstöd
- 1977/78:825 av *Joakim Ollén* om systematisering av den arbetsrättsliga lagstiftningen
- 1977/78:826 av *Johan Olsson m. fl.* om lokalisering till Söderhamn av den centrala stiftelsen för skyddat arbete m. m.
- 1977/78:827 av *Olof Palme m. fl.* om ändring i medbestämmandelagen, m. m.
- 1977/78:828 av *Eric Rejdnell* om lokalisering av statlig verksamhet till Kalmar län
- 1977/78:829 av *Lars Werner m. fl.* om översyn av lagen om svenskundervisning för invandrare
- 1977/78:830 av *Lars Werner m. fl.* om rätt till tjänstledighet för fackligt och politiskt arbete

- 1977/78:831 av *Lars Werner m. fl.* om höjda utbildningsbidrag vid arbetsmarknadsutbildning, m. m.
- 1977/78:832 av *Lars Werner m. fl.* om avskaffande av bestämmelserna om fredsplikt och skadestånd
- 1977/78:833 av *Lars Werner m. fl.* om höjt anslag till invandrarverket
- 1977/78:834 av *Lars Werner m. fl.* om ändring i lagen om anställningsskydd
- 1977/78:835 av *Lars Werner m. fl.* om förbättring av arbetsmiljön, m. m.
- 1977/78:836 av *Lars Werner m. fl.* om obligatorisk arbetsförmedling, m. m.
- 1977/78:837 av *Lars Werner m. fl.* om vissa statliga organisationers medlemskap i SAF, m. m.
- 1977/78:838 av *Lars Werner m. fl.* om åtgärder mot ungdomsarbetslösheten
- 1977/78:839 av *Anna Wohlin-Andersson* och *Karl-Anders Petersson* om beredskapsarbete inom jordbruk och fiske åt ungdomar
- 1977/78:840 av *Tore Claesson m. fl.* om förbud mot fortsatt installation av direktverkande elvärme m. m.
- 1977/78:841 av *Anna Eliasson m. fl.* om åtgärder till skydd för Östersjöns marina miljö
- 1977/78:842 av *Barbro Engman* om obligatorisk kommunal bostadsförmedling, m. m.
- 1977/78:843 av *Arne Fransson* och *Margit Odelspar* om kostnaden för byggnadsgaranti
- 1977/78:844 av *Filip Fridolfsson* om ersättning för ekonomisk skada vid lokal trafikreglering
- 1977/78:845 av *Kurt Hugosson m. fl.* med anledning av propositionen 1977/78:76 med energisparplan för befintlig bebyggelse
- 1977/78:846 av *Per Olof Håkansson m. fl.* med anledning av propositionen 1977/78:76 med energisparplan för befintlig bebyggelse
- 1977/78:847 av *Gunnar Johansson* och *Lars Schött* om den kommunala förköpsrätten
- 1977/78:848 av *Marianne Karlsson* om förenklat rättegångsförfarande i tvist rörande byggnads- och planärenden
- 1977/78:849 av *Helge Klöver m. fl.* om kostnaderna för olika bostadsupplåtelseformer
- 1977/78:850 av *Björn Körlof* om ändring av benämningen Kopparbergs län till Dalarnas län
- 1977/78:851 av *Lennart Nilsson* och *Maj-Lis Landberg* om villkoren för energisparstöd
- 1977/78:852 av *Lennart Nilsson* och *Karl-Erik Svartberg* om placeringen av vindkraftverk
- 1977/78:853 av *Gunnar Olsson m. fl.* om åtgärder för att minska institutionsboende för äldre och handikappade
- 1977/78:854 av *Olof Palme m. fl.* om sänkning av lånegränsen för bostadslån

- 1977/78:855 av *Olof Palme m. fl.* om höjt anslag till Lånefonden för bostadsbyggande
- 1977/78:856 av *Lars Werner m. fl.* om kollektivhus och andra kollektiva boendeformer, m. m.
- 1977/78:857 av *Lars Werner m. fl.* om bostadspolitiken
- 1977/78:858 av *Lars Werner m. fl.* om ändrade förvaltningsformer för flerfamiljshus
- 1977/78:859 av *Lars Werner m. fl.* om överförande av privata hyreshus i samhällets ägo
- 1977/78:860 av *Lars Werner m. fl.* om obligatorisk kommunal bostadsförmedling
- 1977/78:861 av *Lars Werner m. fl.* om vissa markpolitiska frågor
- 1977/78:862 av *Olle Wästberg* i Stockholm om handikappbostäder med dygnet-runt-service
- 1977/78:863 av *Hilding Johansson m. fl.* om presstödet
- 1977/78:864 av *Hilding Johansson m. fl.* om höjning av annonnsskatten
- 1977/78:865 av *Birgitta Dahl* om begränsning av finansfullmakten
- 1977/78:866 av *Birgitta Dahl* om beslutsramen för energisparstödet
- 1977/78:867 av *Lars Werner m. fl.* om den ekonomiska politiken och budgetpolitiken
- 1977/78:868 av *Lars Werner m. fl.* om slopande av indexregleringen av statsskatten, m. m.
- 1977/78:869 av *Lars Werner m. fl.* om ett industripolitiskt program m. m.
- 1977/78:870 av *Lars-Ove Hagberg m. fl.* om åtgärder för att förbättra arbetsmiljön
- 1977/78:871 av *Lars-Ove Hagberg m. fl.* om en ny miljökontrollutredning, m. m.
- 1977/78:872 av *Birgitta Hambræus m. fl.* om inventering och upprustning av skyddsvärda bebyggelser och miljöer
- 1977/78:873 av *Birgitta Hambræus m. fl.* om utbildningen av arkitekter och byggnadstekniker
- 1977/78:874 av *Birgitta Hambræus m. fl.* om upprustning av skyddsvärda byggnader och miljöer
- 1977/78:875 av *Eva Hjelmström m. fl.* om ökat stöd till musikverksamhet m. m.
- 1977/78:876 av *Eva Hjelmström m. fl.* om ökat bidrag till studiecirkelverksamhet
- 1977/78:877 av *Lars Werner m. fl.* om invandrares och andra minoritetsgruppers kulturella verksamhet
- 1977/78:878 av *Lars Werner m. fl.* om undervisning för invandrare
- 1977/78:879 av *Lars Werner m. fl.* om bidrag till invandrarorganisationerna m. m.
- 1977/78:880 av *Lars Werner m. fl.* om statligt stöd för bostäder till socialt handikappade
- 1977/78:881 av *Gunnar Biörck* i Värmdö om uppföljning av högskolereformen, m. m.

- 1977/78:882 av *Gunnar Biörck* i Värmdö om en delegation för medicinsk språkvård
- 1977/78:883 av *Eva Hjelmström m. fl.* om ökad preventivmedelsforskning
- 1977/78:884 av *Eva Hjelmström m. fl.* om ökad kartläggning av biverkningar av p-piller
- 1977/78:885 av *Olof Palme m. fl.* om teknisk utveckling, forskning och utbildning
- 1977/78:886 av *Olof Palme m. fl.* om förstärkning av Riksbankens jubileumsfonds kapitalbehållning
- 1977/78:887 av *Lars Werner m. fl.* om handikappades färdmöjligheter
- 1977/78:888 av *Lars Werner m. fl.* om statsbidragen till färdtjänsten m. m.
- 1977/78:889 av *Lars Werner m. fl.* om bil som tekniskt hjälpmedel till handikappad
- 1977/78:890 av *Rune Carlstein* och *Gördis Hörnlund* om utlokaliseringen av SIFU, m. m.
- 1977/78:891 av *Rune Carlstein* och *Gördis Hörnlund* om den yrkestekniska utbildningen i Borås, m. m.
- 1977/78:892 av *Rune Carlstein* och *Gördis Hörnlund* om ombyggnad av riksväg 41
- 1977/78:893 av *Olof Palme m. fl.* om sysselsättningspolitiken
- 1977/78:894 av *Olof Palme m. fl.* om förenkling av formerna för statligt stöd till företag
- 1977/78:895 av *Lars Werner m. fl.* om slopande av tystnadsplikten i arbetslagstiftningen
- 1977/78:896 av *Lars Werner m. fl.* om slopande av tystnadsplikten i arbetsmiljölagen
- 1977/78:897 av *Olof Palme m. fl.* om bostäder och byggande
- 1977/78:898 av *Olof Palme m. fl.* om åtgärder för att säkra bostadsbyggandets kreditförsörjning
- 1977/78:899 av *Bengt Sjönell m. fl.* om åtgärder för att stärka Europarådets politiska roll
- 1977/78:900 av *Bengt Sjönell m. fl.* om ökade medel till svenska Europarådsdelegationens sekretariat
- 1977/78:901 av *Birgitta Hambræus m. fl.* om en uppdatering av cancerregistret
- 1977/78:902 av *Birgitta Hambræus m. fl.* om inrättande av en professur i cancerepidemiologi

§ 12 Meddelande om frågor

Nr 65

Tisdagen den
24 januari 1978

---

*Meddelande om
frågor*

Meddelades att följande frågor framställdes

den 20 januari

1977/78:260 av *Lars Ulander* (s) till arbetsmarknadsministern om förslag till riksdagen rörande facklig verksamhet på arbetsplatsen:

I årets förteckning över planerade propositioner till riksdagen har inte upptagits proposition med anledning av nya arbetsrättskommitténs betänkande. Remissbehandlingen av förslagen slutförs f. n.

Mot denna bakgrund vill jag ställa följande fråga till arbetsmarknadsministern:

När avser statsrådet att förelägga riksdagen förslag om fackliga förtroendemän, möten på betald arbetstid och arbetslivsforskning?

den 24 januari

1977/78:261 av *Margaretha af Ugglas* (m) till utrikesministern om åtgärder för att FN skall uppmärksamma förhållandena i Cambodja:

En mångfald rapporter talar om allvarliga kränkningar av de mänskliga fri- och rättigheterna i Cambodja. Uttryck som folkmord har använts.

Med hänvisning till det anförda hemställes att till utrikesministern få ställa följande fråga:

Vilka åtgärder avser utrikesministern att vidta i FN för att det internationella samfundet skall uppmärksamma vad som sker i Cambodja?

1977/78:262 av *Arne Fransson* (c) till kommunikationsministern om breddning av den smalspåriga järnvägen Landsbro–Målilla:

Länsstyrelsen i Jönköpings län överlämnade den 11 november 1975 en framställning till kommunikationsdepartementet om åtgärder för breddning av järnvägen Landsbro–Vetlanda–Målilla med stickspår till Kvillsfors–Pau-liström.

Med anledning av det anförda vill jag fråga kommunikationsministern:

Vilket resultat kan man förvänta av det pågående utredningsarbetet, och när beräknas utredningen vara klar?

§ 13 Kammarén åtskildes kl. 14.11.

In fidem

SUNE K. JOHANSSON

/Solveig Gemert